

legyenek egy leendő zenekari turné abszurd mellékszálai.

Történt viszont sok-sok jó, mely viszont megmarad emlékezetünkben.

Elsősorban a sikerek, hiszen ezt a pályát választva mindannyian sikerre, vagy annak reményére szerződünk, így nem csoda, ha örülünk, mikor részünk van benne. Márpedig a közvetlen sikerek mellett a rangos meghívások és rangos

helyeken megjelent kritikák a jelentős siker biztos jelei.

Ez volt az a turné, melyen Kocsis Zoltán zeneigazgató és a zenekar először töltöttek együtt munkával-játékkal folyamatosan több hetet.

Kocsis Zoltán önmagával és muzsikustársaival szemben mindig és megalkuvás nélkül maximalista. Ez a turné az ő maximalizmusát igazolta.

Emellett végül is most debütált Nyugat-Európában, mint nagyzenekari karmester.

Osztatlan elismerést aratva.

És ami mindennél fontosabb: úgy jöhettünk haza, hogy Magyarország büszke lehet ránk. Hát köszönet mindenkinek, aki akár csak egy szépen intonált hanggal, akár szorgos ügyintézésrel, akár tehetségével, akár támogatásával hozzájárult ehhez a sikerhez, mely mostantól közös. Mindannyiunké. *Kovács Géza*

Előző számunkból kimaradt: a Szombathelyi Szimfonikus Zenekarban „Az év zenekari művésze” kitüntetést Szarvas Magdolna ütőhangszeres művész nyerte el.

FIZETÉSEMELÉS, SZÉKHÁZÉPÍTÉS - pénzfüggő variációk Budafokon

Sajátos helyzet tette a vártnál valamivel érdekesebbé annak a pályázatnak az értékelését, amelyet a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar igazgatói székére írtak ki ez év szeptemberében. Az együtttest alapító és egészen a legutóbbi időig életét a zenekar életével elkötelezett nemes László úgy döntött, kilép ebből a számára egyre ördögibbé váló körből, megpályázta és elnyerte a Budapesti Fesztiválzenekar igazgatói státuszát. Pajzs Gábor eddigi igazgatóhelyettes pályázata mellett Kovács Attila, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar nemrég nyugdíjba ment első harsonásának munkája érkezett a bíráló bizottsághoz. Hivatalos döntés még nem született, de tájékozódásunk szerint a hosszú idő óta a kerületben dolgozó, néhány éve ott is lakó Pajzs Gábor tekinthető esélyesnek. Kérdéseim a megváltozott helyzetre és elképzeléseinek a helyzet változásából fakadó módosításaira irányultak.

– Mennyiben változott a helyzet május óta, amikor az volt a megállapodás, hogy egy évig hárman vezetik majd a Budafoki Dohnányi Szimfonikus Zenekart? Milyen körülmények változtatták meg az érdekeltek álláspontját, esetleg státuszát?

– Alapvető helyzetmódosulás történt, amelynek több oka és következménye is van. Szeretnék az előző riport végén elhangzottakból kiindulni. A közös munka meggyőző erejében reménykedtem, abban, hogy kiderül: nem hatalmaskodni akarok és a zenekar munkáját akadályozni, hanem a magam, érzésem szerint hatékony eszközeivel a muzsikusként és érdekeit szolgáló. Reményeim valóra váltak; azóta sikerült megváltoztatni a zenekar gazdálkodását és szervezeti működését úgy, hogy közben Nemes László volt az együtttest igazgatója és Hollerung Gábor a művészeti vezető – azaz csak második emberként tevékenykedhettem.

Közben azonban a törvényi előírásoknak megfelelően az Önkormányzat kiírta

az igazgatói pályázatot; mire ez azonban napvilágot látott az is eldőlt, hogy Nemes igazgató úr a Budapesti Fesztiválzenekar igazgatója lesz.

– Ezt mikor tudta meg a Dohnányi Zenekar?

– Híreket hallottunk már korábban is, de ezek nem voltak egyértelműek. A dolog lényegét tekintve akkor, amikor ezt az igazgató úr bejelentette.

A kiírásra így az én pályázatomon kívül Kovács Attila muzsikusként kollégám pályázata érkezett. Ő a Nemzeti Filharmonikus Zenekar vezető harsonásaként dolgozott, nemrég ment nyugdíjba, kellő energiával és tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy megpróbálkozzék egy ilyen munkával.

A pályázatokat először szakmai zsűri minősítette, majd a zenekar szavazott róluk. Az együtttest mindkét esetben tartózkodott. Saját személyemet illetően ezt pozitívan értékelem, hiszen májusban még hivatalos közellenségként kerültem a muzsikusként közelébe; ehhez képest jelentős előrelépés a

zenekar felemás hozzáállása.

Másik vetülete a dolognak személyes beszélgetéseim során derült ki: az igazgatásnak ez a része valójában nem érdekli a zenészeket. Őket az érdekli, hogy a karmester Hollerung Gábor, hiszen vele vannak napi munkakapcsolatban, fontos továbbá, hogy mit játszanak, hol, milyen színvonalon és mindezért mennyi pénzt kapnak. Az összes többi nem rájuk tartozik – szerintük –, még akkor sem, ha törvény kötelezi őket, hogy a pályázatról véleményt mondjanak. Mindebből én a fiatalok érdektelenségére és az általános muzsikusként apolitikusságra is következtetek.

– Nem lehet ezt inkább úgy értékelni, hogy olyan időszakban, amikor mindent áthat a politika, amikor mindenki politizál és lassan nem lehet úgy megnyilvánulni, hogy abban valaki valamilyen politikai szándékot ne sejtjen, van végre egy hely, ahol az emberek, jelen esetben a muzsikusként, azzal foglalkoznak, ami az ő dolguk, az iránt érdeklődnek, ami az ő munkájuk

szempontjából valóban fontos lehet és nem akarnak olyan vitába bocsátkozni, ami nem az ő hatáskörüik. Lehetne ez akár követendő példa is!

– Az apolitikusság kifejezés számomra sem hordoz negatív tartalmat és szerintem is elismerés illeti a muzsikusokat, akik ezzel az értékeléssel valójában elismerték, hogy egy zenekari igazgató kijelölése a fenntartó, esetünkben az Önkormányzat dolga és amíg ez őket munkájukban nem zavarja, semmi nem indokolja, hogy konfliktushelyzetet teremtsenek.

Maga a törvényi helyzet is ezt sugallja, hiszen a fenntartónak nem kötelessége figyelembe venni a zenekar szavazatát akkor, amikor kijelöl egy igazgatót. (Ez történt egyébként a Fesztiválzenekar esetében is.) Csakhogy ez indokolatlanul felkorbácsolja az indulatokat, akadályozza az érdemi munkát és rontja a muzsikusközérzetét.

Harmadik lépcsőként az Önkormányzat bizottsági ülése következett, ahol úgy éreztem, hogy a jövő évi gazdálkodási terv, amellyel az előző pályázatomat kiegészítettem, elég meggyőző lehetett.

Két fontosabb kérdés hangzott el. Először is mindkét pályázáskor felmerült a közhasznú társasággá való alakítás javaslata, amire ezúttal pozitív reagálás érkezett: a dolog érdekli a képviselő testületet. A kerületben eddig létrehozott ilyen társaságokkal kapcsolatban jók a tapasztalatok, az önkormányzat munkája velük lényegesen egyszerűbbé vált. Önálló gazdálkodás és irányítás esetén mindkét félnek kevesebb az adminisztrációja.

Megkérdezték továbbá, miért ígér lényegesen kevesebbet gazdasági szempontból ez a második pályázat, mint az első. Erre egyértelműen az volt a válasz, hogy fél év alatt módomban állt alaposan megismerni a zenekar helyzetét, gazdálkodását, szervezeti felépítését. Felhívták arra is a figyelmemet, hogy az Önkormányzat a jelenleginél szorosabb kapcsolatot vár a zenekar részéről.

– *Ezen csodálkozom, hiszen az előző riportból is az derült ki, hogy Ön nagyon komolyan akarja venni az együttes önkormányzati jellegét. Lehet azonban, hogy a képviselő testületben ismét megerősödött az a büszkeség, amely éveken át fűtötte a budafokiakat: van egy nemzetközi hírű szimfonikus zenekaruk, amelyre büszkék és amelyről semmilyen szinten sem szeretnének lemondani. Szeretnék, ha jobban koncentrálnának a zenekar tevékenysége a helyi eseményekhez, alkalmaikhoz?*

– Ennél jobban már nem lehet. Az a jövő évi terv, amely a pályázatomban is megjelenik, éppen ebben az irányban tar-

talmaz módosításokat a jelenlegi programokhoz képest: erősebb kerületi, az önkormányzati kötődést biztosít az eddiginél. Szeretnék természetesen minél több anyagi forrásra szert tenni, hiszen az Önkormányzat lehetőségei igencsak korlátozottak. Hangsúlyozom azonban, hogy ez semmiképpen sem jelentheti a zenekar önkormányzati jellegének, kötődésének csökkenését. Mindazt, amit most csinálunk, rendkívül alulfinanszírozottan is lehet folytatni, de jobb lenne azért másképpen.

Jelenleg 50 milliós költségvetéssel dolgozunk, ami önmagában is nagyon kevés és még ez az összeg is igen torz módon oszlik meg. A teljes bérköltség ennek mindössze 35-40%-a, azaz durván 25 millió forint. Ebben benne van a kiegészítő bére is, ami nem kevés, hiszen az alacsony illetmények miatt folyamatosan nagyon sok kiegészítővel dolgozik az együttes. A dologi kiadások tehát meghaladják a költségvetés 50%-t, ami példátlan a magyarországi szimfonikus zenekari gyakorlatban. Ismereteim szerint mindenütt 75-80% a bérköltség, 15-20% a dologi és a maradék pedig amolyan „mozgó” pénz.

Mindebből az következik, hogy akkor is változtatni kell, ha a keretösszeg változatlan marad. Nagy arányban kell csökkenteni a dologi kiadásokat és emelni a béreket. (Ezzel kapcsolatban tudni kell, hogy a zenekar nem kapta meg az Önkormányzattól a közalkalmazottakat illető kötelező béremelést, amit egyébként a kerület minden más közalkalmazottja megkapott. Kaptunk egy kompenzációt, az állami támogatás év végéig zárolt 10%-át, amit bérként – jutalomként – kellett kifizetnünk. A végelszámolásnál tehát megkapták a muzsikuskok azt a 13%-ot, csak éppen a bérukben nem mutatkozik.) Diplomás 25-26 éves kollégánál 16.800.-forint bruttó fizetésért dolgozik félállásban. Ezen azért változtatni kell legalább annyira, hogy még félállásban se legyenek 20.000.- forint alatti bruttó fizetések.

– A béreken kívül mi a legfontosabb, amit el szeretne érni a zenekarral kinevezése esetén?

– Mindez attól is függ, mennyi időre neveznek ki, ha kineveznek és hogy változik-e a finanszírozás mértéke. Ha a jelenlegi kondíciók között kell folytatni a munkát, akkor ugye felmerül a szponzor keresés és a saját bevétel növelésének lehetősége. Saját bevételt erőltetni bizonyos határokon túl nem érdemes, mert közben arányosan növekszenek a kiadások, arról nem is szólva, hogy 10 milliós saját bevételen túl erőteljesen nőnek az adóterhek.

A dologi kiadások csökkentése

érdekében viszont lehet változtatni a béretek szerkezetén. Nem csökkenteném a koncertek számát, de esetenként helyszínt váltanék. A Zeneakadémián, Vigadóban és Kongresszusi Központban tartott hangversenyek bérelti díja eléri az évi 15 millió forintot. Ez elég sok az évi 50 millióból. Az öt béreltből kettő az, ami igazán sikeres és teltházas: a zeneakadémiai Vox Humana és Universitas bérelt változatlanul megmaradna, ezekben a Budapesti Akadémiai Kórustársaság is érdekelt. Ezek összköltsége (bérelti díjak, szolgáltatások, stb.) durván 10 millió forint. Ezeket a koncerteket azonban két társaság közösen rendezzi, a költségekben is osztozni kellene. Eddig a zenekar még a kórusnak is fizetett, idén ezt már megszüntettük.

A Bécsi bérelt, a 2000-es bérelt és a Megismerhető zenét a Vigadóban! Bérelt összesen 11 koncertjét (mintegy 4 millió forintos bérelti díjért) elhagynám, helyette visszaállítanánk az annak idején nagyon sikeres Közszolgálati béreltet a Városháza Dísztermében. Az itt tervezett hat hangverseny másora megegyezne az előző napon a budafoki Városházán adott koncert műsorával. Ez próba (szolgálat) szempontjából is gazdaságos lenne. A Zene titkai című ifjúsági sorozatunkat a gyér látogatottságú szombat délelőtről átraknánk a pénteki városházi koncertek elé úgy, hogy a hangverseny műsorából kiválasztunk majd egy művet, amit Zelinka Tamás ismertetésével játszunk felső tagozatos és gimnazista diákoknak.

Az óvodásoknak és alsó tagozatosoknak tartott gyermeksorozatokat folytatjuk, hiszen ezek telt házak előtt szólnak meg és nagyon sikeresek. Ezeken zenekari tagok és kerületi művészek, zeneiskolások játszanak. Nemcsak Budafokon, a Rózsavölgyben tervezzük ezeket a továbbiakban, de ismételni szeretnénk Tétényben is. Mindehhez járul még a nyári időszak 10-12 hangversenye a Duna Palotában valamint a szeptemberi Borfesztivál és a tavaszi Tétény-Promontor Napok egy-egy díszhangversenye, amely a zenekar kiemelkedő helyi feladatai közé tartozik. Vannak külföldi fellépési lehetőségek is.

Nem változna tehát gyakorlatilag az előadások száma. Így is még sok a 27 bérelti koncert, de legalább nem mindegyik foglalkoztatja a teljes együttest. A drasztikus csökkentés ronthatja a munka minőségét.

– *Mi van akkor, ha nemcsak ez az 50 millió állhat a zenekar rendelkezésére?*

– Akkor a zenekari székház gondját kell elsősorban megoldanunk. Jelenleg a Rottenbiller utcai székházban bérelünk próbahelyiséget - nagyon olcsón, de nem

túl jó körülmények között. Eddig csak a most is használt Rózsavölgyi Közösségi Házról esett szó, ahol jelenleg az együttes székhelye is van. Itt azonban semmilyen infrastruktúra (öltözők, irodák, szólampróba helyiségek, kotta- és hangszertárolók) nem áll rendelkezésünkre. Az épület önkormányzati tulajdon, frekvenciát, jó helyen fekszik. Most azonban felmerült a régi Budafok mozi épületének lehetősége is. Ezt most vásárolja vissza az Önkormányzat, de a vagyonkezelő cég nem zenekari székházat tervez a helyére. Elég rossz állapotban van az épület, de jó akusztikája van az egykori mozi teremnek, ahol valaha még magam is koncerteztem. Több irodája van, ahol elférne a menedzsment. A 300m²-es előtérből csak százat kellene megtartani, a többit be lehetne építeni szólampróba-termek, öltözők, tárolók céljára. Jó a megközelítési lehetőség, van parkolóhely. Az épület azon a területen van, amelyet hosszabb távon rendezni kíván az Önkormányzat. Talán el lehetne indulni ezen az úton azzal a kompromisszummal, hogy egy színházterem tervével közös javaslatot tennék az átalakításra, mert a kerületnek nincs igaz színházterme. Mindkét épület használhatóvá tételéhez mintegy 100 millió forintba lenne szükség.

– Ennyi támogatást úgysem tud adni az Önkormányzat.

– Létezik azonban egy állami hozzájárulás, amely kulturális-oktatási célra készülő önkormányzati épületek kivitelezését igen jelentős mértékben támogatja. Ameddig ez létezik, addig kell lépni, mert elengedhetetlen a zenekar léte szempontjából egy olyan épület, amelyben együtt vannak az irodák, a zenekart irányítók.

– Pályázatában említette, hogy a jelenlegi zenekari menedzsment munkatársai jól végzik a dolgukat. Velük sikerült-e jó kontaktust kialakítania? Nem fenyegeti az a veszély, hogy esetleg felállnak a helyükről, ha Ön megkapja kinevezését?

– Ők a Rottenbiller utcában dolgoznak nagyon jól Hollerung Gáborral, nem pedig velem. Ez is a jelenlegi anomália része; számos párhuzamosság és kompetencia probléma nehezíti munkánkat. Jelenleg úgy próbálom ezt megoldani, hogy egyik nap az egyik helyen vagyok, másik nap a másikon. Igyekezem megszüntetni azt a gyakorlatot, hogy levelezgessünk egymással, hogy számlákat és megrendeléseket csak azok írjanak alá, akik erre illetékesek.

Ennek nem rossz szándék az oka, hanem az, hogy amikor az együttes amatőrből profivá alakult, az irányítás nem követte ezt az átalakulást. A szaporodó feladatokhoz mindig találtak valakit, aki azt

majd elvégzi. Azzal is most, Nemes igazgató úr távozásával kell szembesülni, hogy ő bizony rengeteg aprónak látszó, de nagyon fontos dolgot végzett el egymaga és amióta ezt nem csinálja, azok a dolgok elvégeztelenül maradnak. Ilyen például a hangversenyek büféjének megrendelése, a tiszteltjegyek kézbesítése és hasonlók. Nekünk tehát el kell osztanunk egymás között ezeket a munkákat is és nagyon határozottan ki kell alakítani, ki miért felel és kinek mihez van joga.

– Nem érzi magát túlságosan autokratának?

– Azt tanultam egy amerikai vezetőképző iskolában, hogy az ember csak olyan helyzetben lehet demokratikus vezető, ahol mindenki azt csinálja, ami a dolga, de viszont azt el is végzi és azért teljes felelősséget vállal. Ameddig ez nincs így, vállalom, hogy autokratának tartsanak.

– Mindeddig csak az égetően sürgős első lépésekről és a következő évről beszéltünk. Tegyük fel, hogy minden a szokott mederben zajlik és Ön ötéves megbízást kap az Önkormányzattól. Miután nem az a típusú ember, aki szereti a véletlenre bízni a dolgait, nyilván vannak elképzelései a távolabbi jövőről is.

– Teljes állású, 68 fős önkormányzati hivatásos zenekart szeretnék 12 fős menedzsmenttel, ami 80, teljes állású alkalmazottat jelent. Szeretnék jó közalkalmazotti fizetéseket - erre vannak már most is esélyeink. Ezzel megszűnhetne az az átjáróház, ami jelenleg tapasztalható: jön a főiskolás, játszik három- négy évig, majd távozik, hiszen ennél csak többet fizethetnek neki, még Magyarországon is! Szakmai szempontok mindezt nem indokolják, a gazdasági okokat pedig meg kell szüntetni.

– Ha viszont a fiatalok idejönnek és innen is mennek majd nyugdíjba, megszűnik a zenekarnak az, az eddig büszkén vállalt funkciója, hogy neveli az utánpótlást, megismerteti a repertoárral és a szakmai fogásokkal a frissen diplomázott muzikusokat és jobbnál jobb zenekari zenészekkel látja el szimfonikus zenekarainkat.

– A helyzet azért nem ennyire egyszerű. Ha meg is valósulnak ezek az elképzelések, az itteni fizetés még mindig nem lesz túl magas. Ahhoz talán elég lesz, hogy egy hasonlóan nem túl jól fizetett együttes csábításának ellen tudjon állni a muzikus, ha egyébként – szakmai, emberi szempontból – itt jól érzi magát. Ahhoz semmiképpen, hogy a kiemelt fizetést biztosítani tudó zenekarok kérésére ne álljon fel a helyéről. Talán nem is az a célunk, hogy mindenki itt várja ki, amíg nyugdíjba megy, hiszen

számos szakmai hátránya van annak, ha egy zenekaron belül semmilyen mozgás sincsen. Szeretnék azonban tisztességgel megfizetni a szólamvezetőket és a kiemelt szakmai munkát végzőket. A cél tehát az, hogy színvonalas önkormányzati zenekart működtessünk, amely egyúttal utánpótlást is biztosít a legjobb együttesek számára. Szeretném, ha muzikusainkat itthon és külföldön is elismernék, hiszen – szemben azzal, amit az előző riport címe sugallt – nem önkormányzatiság vagy nemzetköziség, hanem önkormányzatiság és nemzetköziség a tét. Mindenképpen nyitni szeretnék. Először országon belül – ennek érdekében egy-egy cserekoncertet tervezek a következő évadban a szombathelyi és miskolci zenekarral.

Mindehhez még egy alapvető dolog kell a már említett számos tényező mellé: állandó zenekari repertoár. Kimondottan dühít, amikor azt látom, hogy alkalmanként súlyos tízezrekért bérel a zenekar kottákat, mert alpművek hiányoznak a kottatárból. Van ott egyébként sok kotta, de nem azokból játszunk. Van egy alaprepertoár, (Beethoven- és Mozart-szimfóniák, versenyművek, nyitányok, stb.), aminek a kottáját meg kell venni – ez nagyobb kiadást jelent, de csak egyetlen egyszer.

– Minden jel tehát arra mutat, hogy az elkövetkező időszakban Hollerung Gáborral közösen fogja irányítani a zenekart. Saját maguk között tisztázták-e már a feladatokat és kompetenciákat?

– Szeretném, ha minden erejével a művészi feladatokra koncentrálna, hiszen a muzikusok éppen ebben számítanak rá. Minden bizonnyal ő meg fog arról győződni, hogy szemben az eddigi gyakorlattal, igazgatási munkát nem kell többé ellátnia, mert erre megvan és meglesz a megfelelő apparátus. Nem szükséges adminisztrációval, gazdálkodással foglalkoznia, aminek nyilván örül, hiszen a legtöbb karmester éppen azért neheztel, ha ilyen „nem művészi” munkára kell idejét szentelnie. Lehet, hogy kezdetben gyakrabban kell majd egyeztetnünk, hogy mit kinek kell megcsinálni, de biztos kialakul majd ennek a rendje.

Én alapvetően bizakodó vagyok, mert tudom, hogy nem érdekem és céлом semmi olyasmi, ami a zenekar érdekei ellen való. Bízom a muzikusok hivatásszeretében és objektivitásában; abban, hogy érzik, ha valaki értük és nem ellenük dolgozik.

– Mit szeretne, ha a legközelebbi riportban miről beszélhetne?

– A Nemzeti Ifjúsági Szimfonikus Zenekar megalapításáról és talán már első hangversenyéről.